

Šimen.

(Vaška slika. Piše Ivan Lah.)

(Dalje.)

V. Prepelice.

Po polju so ob žetvi petpedikale prepelice. Žito se je zibalo z zlatim polnim klasjem, vmes pa se je oglašalo tako lepó:

„Petpedi, petpedi“.

Šimen jih je tako rad poslušal. Včasih zvečer je stal koncem vrta in od vseh strani se je s tihega polja oglašalo prijetno veselo petpedikanje. Nekoč je videl prepelice zaprte v kletki. In začel je premišljati, kako bi jih ujel in prodal. Gotovo bi dobil denar zanje. V mestu je videl, da vse tako prodajajo. Gospoda je bogata, gotovo dobro plača, da se potem razveseljuje ob tem petju.

„Stare ne morem ujeti, mlade bi dobil, in ko bi zrastle, bi jih prodal.“ Tako je mislil.

Nekoč je videl prepeličje gnezdo. Ženjice so ga obžele, in stara dva sta ga obletavala. Bilo je mnogo jajček. Slišal je, da se prepelice hranijo z mravlinčnimi jajčki. Tega je mnogo, in ne bilo bi treba tete Mice prositi za proso. Sklenil je, da poišče prepeličje gnezdo, saj jih mora biti mnogo, ko je tako petpedikanje po njivah noč in dan.

Popoldne je ležal Šimen za podom, in ženjice so šle mimo. Govorile so o prepelicah. Šimen se je potuhnil v travi in poslušal. Ko so ženjice odšle, je vzel košarico in odšel na njivo, kjer so ženjice žele.

„One so pri kosilu“, rekel si je Šimen, „jaz pa jim odnesem prepelice.“

Hodil je po njivi in iskal. Dolgo ni mogel nič zagledati. Tam na sredi njive je videl še šop klasja, ki je ostalo nepožeto. Šel je tja in se previdno približal. V šopu so bile prepelice. Stara dva sta zletela in mlade za njima. Jajčje lupine so še ležale okoli gnezda, videlo se je, da so se komaj izvalile. Mlade so se spustile za starima. Šimen jih je začel loviti. Dasi so živalice komaj prilezle iz jajčjih lupin, bile so vendar urne. Bežale so na vse strani. Šimen jih je naložil pet. Letal je za njimi po njivi in jih lovil s klobukom. Stara dva sta se nekje še oglašala v nepožetem žitu in klicala s petpedikanjem mlade, no ti so se stiskali v kot Šimnove košarice.

Vesel je hitel domov in gledal lepe prepelice v košarici. Živahne so bile in čudno so gledale Šimna. Zdajpazdaj se je katera oglasila. Bile so pokrite z lahkim, pisanim mahom, in kljunčki so bili tako lepo rumeni. Še nobenega gnezda ni bil Šimen tako vesel kot tega. Nekoč je pravil Poljanov Pavle, kako je izučil škorca in kosa in ju prodal za drage denarje v mestu. Tudi prepelice, je pravil, se dobro prodado. In Šimen si je mislil, kako bo izučil vseh pet prepelic in jih potem odnesel v mesto. Ko je bil v mestu, je videl, kje in kako se to prodaja. Izkupi zanje mnogo denarja, kupi si, kar mu bo po volji, in lahko gre po svetu, kamor hoče.

Prinesel je prepelice domov. Žal mu je bilo, da sta stara dva ušla. Ko bi bila cela družina, bi bilo boljše. Spravil je košarico s prepelicami pod pōd in odšel po mravljičja jajčka. Tam na ježi je vedel za veliko mravljišče.

Poldne je bilo odzvonilo, ko je ležal Šimen poleg mravljišča in pre-mišljal, kako bi prišel do jajček. Mravljišče je bilo mirno, nihče ni slutil sovražnika. Tuintam je kak mravljinec nesel kako jajčece, Šimen ga je prijel in vrgel v vrečo. No videl je, da gre to prepočasi. Slišal je, da ljudje nabirajo mravljičja jajčka; kako pa ukrenejo, da jih mravljinci ne opikajo, tega ni vedel.

„Jajčka so sredi mravljišča“, mislil si je, „treba je torej kopati. Pa kaj, ko me mravlje opikajo.“ Premišljal je, kaj bi storil. — Naposled se ojunači.

„Kaj, če me malo opikajo“, si misli, „jajčka bodo pa le moja.“

Vzame palico in razkoplje mravljišče. To je zašumelo v njem. Kar zamrgoleli so prestrašeni mravljinci in hiteli drug čez drugega. Šimnu se je zasmajalo srce. Cela zaloga jajček se je prikazala iz srede, a mravljinci so jih prijeli in hitro so izginili ž njimi v luknjah mravljišča.

„Treba je hiteti“, si je mislil Šimen in razgrnil vrečo pred seboj. Posegel je s periščem v mravljišče, grabil jajčka in mravljince in vse skupaj zmetal v vrečo. Mravljinci so se prijeli njegovih rok in ga pikali. Šimen se ni dosti zmenil. Ko je imel v vreči dovolj, je planil na pot in se začel otepati mravljincev, ki so se bili nabrali za pestjo in po celi roki. Ščemelo ga je. Vzel je vrečo in hitel domov. Med potom je zapazil, da so ušli mravljinci tudi za srajco, na vrat, v lase in pod pazduho. Otepati se je moral na vse strani. Pa kaj to, da so le jajčka njegova. Prišel je domov in stresel vse v ograjen prostor. Mravljinci so sami znašali jajčka vkup. To je Šimna veselilo. Mravlje so se začele razhajati in to je on hotel.

Nekaj časa je počakal. Ležal je na stolu in gledal, kaj delajo mravljinci. Ko so se nekoliko pomirili in razgubili, je šel po prepelice. Tiščale so se v kotu košare in boječe gledale Šimna. Šimen je prijel to in ono, ogledal jo in jo zopet izpustil. Mehki mah mu je posebno ugajal na njih. Pritiskal jih je k licu in božal, no, prepelice niso hotele biti v Šimnovih rokah. Čivkale so preplašene in iskale izhoda iz košare; in ga ni bilo.

Šimen je vzel košaro in jo nesel k mravljam. Izpustil je prepeličice v zagrajeni prostor in jim ponujal jajčkov v kljunčke. Prepeličice so čivkale glasneje in kazale odprte kljune ter se vzpenjale ob deskah, da bi ušle. Mravlje so se namreč oprijele njihovih nožic in jih neusmiljeno ščipale, prepelice pa se niso zmenile za njih jajčka. Male ptičice so trpele, a Šimen tega ni zapazil. Otepal se je sam mravljincev, ki so, sam ni vedel, kako, prišli na njegovo roko in ga ščipali. Prijel je zdaj pa zdaj kako prepelico in se čud zakaj ne marajo za jajčka.

„Najboljše je“, si je mislil, „da jih pustim; ko postanejo dovolj lačne, vzemó si same.“

Nazadnje mu je prišlo na misel in zazdelo se mu je, da bi moral imet še stare, ki bi jih pitali. . . Najbrže ne znajo še zobati, si je mislil.

Sklenil je, da ujame še stare. Pustil je vse pod pôdom in šel zopet na njivo.

Ženjice so žele in niso zapazile Šimna, ki se je počasi bližal mestu, kjer je bilo gnezdo. Snel je klobuk z glave in gledal med stebličjem, če sta stara tam. Približal se je počasi. Nič ni bilo... V sredi med šopom je ležala lepa potica, ki so jo bile ženjice prinesle s seboj za malico. Šimen jo spravi v košaro in zbeži v bližnje žito. Posluša tam, kaj se menijo ženjice. Govorile so o tem, kdo je kradel prepelice. Vse so trdile, da nihče drugi kot Šimen.

„Tat je tat, ga ne izpreobrneš“, trdila je stara ženica.

„Ta fant bo še nesrečen“, trdila je druga.

„Zapirali ga bodo in vlačili po ječah, dokler bo živ.“ Tako so govorile ženjice, in Šimnu se je dobro zdelo, da jim je odnesel potico, ker tako govore o njem.

Po njivah se je slišalo petpedikanje prepelic. Tuintam je katera zletela in zopet izginila v žitu. Šimen je uvidel, da ne ujame tako izlahka starih, pa odide domov.

Pred podom je stal ded. Šimen se ustraši. Odruga velik kos potice in ga spravi za srajco, potem se pa približa boječe.

„Na njivo se poberi, postopač“, zakriči ded in izza hrbta se pokaže črna kneftra:

Šimen je odložil košarico s potico na drva in zbežal na njivo.

Celo pot je mislil na prepeličice... Vse mu je prišlo na misel. Ograja je nizka, lahko uidejo, lahko pride maček in jih požre, morda jih ujedó mravlje...

Na sredi pota se ustavi in pojé potico. Če gre na njivo, mora delati do večera, v tem času pa lahko poginejo prepeličice na ta ali drugi način. Spomni se, kako so se revice vzpenjale ob deskah, ko so se mravlje zapičile v njih drobne nožice in jih ščipale po vsem životu. Zasmilile so se mu. Kako so čivkale, žalostno, proseče, naj jih reši iz mravljišča.

Ni se mogel premagati in šel je okoli vasi spet domov. Približal se je skrivaj podu in se splazil k ograji. Žalostno je bilo pogledati. Dve prepeličici sta ležali v ograji in mravljinici so ju obirali pri očeh, pri kljunih. Poginili sta. Tri so menda ušle čez ograjo. Šimna je zapeklo. Pomislil je, koliko sta živalci pretrpeli, preden sta poginili, in zdaj se pasejo mravljinici na njih. Vse je uničeno. Spomnil se je, kaj so pravili Gregorjeva mati, ki so dajali vaškim otrokom kruha: Nekoč je živel neusmiljen deček. Hodil je na polje in mučil živali, ptice, hrošče, trgal jim je peruti in noge in se veselil njihovega trpljenja. Nobene živali ne smeš mučiti, tudi škodljive ne. Škodljive moraš hitro ubiti, da se ne mučijo. In prišel je na polje star mož in rekel dečku: „Ne muči živali, da te Bog ne kaznuje.“ Smejal se je deček možu, in ko je bil velik, je moral na vojsko. Prva sovražna kroglja, ki je priletela, mu jo odbila obe nogi in trpel je grozno. Takrat se je spomnil, kako je mučil živali... Tako so pravili Gregorjeva mati, in Šimna je pretreslo. Zasmilile so se mu prepeličice. Vest se je oglasila: Vzel si jih starim, da zdaj žalostno

iščejo svojih ljubljenih mladičev, in kaj imaš od tega, da si nedolžne, mile živalce uničil, ko ti niso storile zlega. Tako je govorila vest, in Šimen je skoraj zajokal. Skopal je jamo in zagrebel vanjo prepeličici, mravljinca je pa jezen razmetal. Ugibal je, kje so druge tri prepelice. Ko bi jih dobil, bi z njimi ravnal drugače. V tem ga je nekdo prijel zadaj za pas in močna roka ga je vzdignila od tal, hkrati pa je pala debela palica dvakrat čez njegov hrbet. Šimen je zajokal. Ko se je ozrl, je videl, da je v rokah soseda, ki je imel danes ženjice.

„Boš ti kradel potice po njivah!“ vpil je sosed in neusmiljeno mlatil po Šimnu. . .

Šimen se je zvijal v močnih rokah, a vpiti si ni upal, da bi ne priklical še deda. K sreči se je pas utrgal, in Šimen se je pobral in zbežal.

Nekaj dni ga zopet niso videli v vasi.

Neki večer so ga zasačili v senu blizu vasi na kozolcu. Obstopili so kozolec, in Šimen je skočil izpod strehe na tla in zbežal — no, ni se mu posrečilo. Z velikim vpitjem so ga gnali v vas; otroci so vpili na glas in privoščili Šimnu, drugi so ga lasali in uhanili vsi, ki jim je bilo v tem času ali sadje otreseno, ali proso poteptano, ali če jim je kaj izginilo, ker so mislili, da je to storil Šimen. „Tat, tat, tat!“ so vpile ženske od vseh strani, doma pa je čakal ded Selar s kneftro.

„Tatu ne maramo v vasi“, so vpili vsi, „nobena reč ni varna več. Ukrotite ga, ali pa naj gre, kamor hoče.“

Selar je pretepel Šimna. Ženske same so letele branit ga v hišo in so prosile za Šimna, ker se jim je smilil. Valjal se je po tleh od bolečin in vzdigoval sklenjene roke. Govoriti ni mogel. Štari Selar je sedel za mizo in tarnal:

„Kaj bo, kaj bo?“

Pozno v noč je jokal Šimen na slami, pa ni vedel, ali zaradi bolečin, ali se zdi samsebi nesrečen. Tisoče dobrih sklepov se mu je vrinjalo, a ni hotel. Stiskal je pesti in šepetal:

„Jaz vam pokažem, kdo je Šimen. . .“

Ob gorskih virih.

Čiri-miri, čiri-miri . . .
Nam šumljajo viri
Čez skaline in pečine
V pisane doline.

Slavec poleg virov peva
Jutranje pozdrave,
Ljubko kuka kukavica,
Odgovarja ji sinica.

Vse je živo, vse veselo
Ob srebrnih virih,
Ki šumijo po skalinah
Proti dolu v hitrih dirih.

Čiri-miri, čiri-miri . . .
Krasno je na gori,
Ko po skalah se penijo
Bistri viri: čiri-miri . . .

Sokolov.

